КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра корейської та японської філології

Курсова робота

з японської філології на тему:

ЯПОНСЬКІ РЕГІОНАЛЬНІ ДІАЛЕКТИ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ

Студентки групи Яп07-21
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми:
Японська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська

Капустян Наталії Володимирівни

Науковий керівник:
доктор філософії
Кравець Олена Іванівна

_____

_____

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....3

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ У СВІТОВІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....5

1.1. Поняття регіонального діалекту.....5

1.2. Історичні корені регіональних діалектів.....6

1.3. Класифікація японських діалектів.....8

Висновки до розділу 1.....13

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЯПОНСЬКИХ РЕГІОНАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ.....14

2.1. Семантичний аналіз.....14

2.2. Структурний аналіз.....22

Висновки до розділу 2.....27

ВИСНОВКИ.....28

АНОТАЦІЯ.....30

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....31

ВСТУП

Діалекти є важливою частиною вивчення кожної мови, які виражають культурну ідентичність мовця. У кожному регіоні країни діалекти умовно створюють свою мову, завдяки чому ще більше простежується мовна різноманітність. Одні і ті ж слова в різних префектурах можуть мати різні значення, що в своєю чергою призводить до непорозуміння, тож не можна виключати цінність діалектизмів в лінгвістичному світі.

Актуальність даної теми зумовлена підвищеною необхідністю вивчення культурної та мовної самобутності японської мови через її діалектну лексику. Японії існує різноманіття діалектів, які з різних історичних причин сформувалися в певних регіонах країни. Поглиблене вивчення мовних регіональних особливостей є підґрунтям для: ширшого розуміння культури японців не тільки в національному, а й в локальному контексті; дослідження впливу культурно-історичних фактів на японську мову, регіональні діалекти та на їхній сучасний стан; дослідження мови в контексті літератури, пісень та фільмів, які були створені митцями різних префектур в різні епохи. Аналіз діалектної лексики відкриває перспективи подальшого вивчення її специфіки та використання у сучасному лінгвокультурному середовищі Японії.

Мета курсової роботи полягає у вивченні японських регіональних діалектів в структурному та семантичному аспектах. Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання наступних **завдань:**

- проаналізувати поняття діалектизму;
- відстежити історичні чинники впливу на регіональні мови та їхню трансформацію;
- навести класифікації сучасних японських територіальних діалектів;
- здійснити аналіз регіональних діалектів у структурному та семантичному аспектах.

Об’єктом роботи виступають японські регіональні діалекти.

Предметом курсової роботи є вивчення структурних та семантичних особливостей японських регіональних діалектів.

Матеріалом дослідження слугували 125 діалектичних одиниць, виокремлених

шляхом суцільної вибірки з діалектних словників та інтернет ресурсів. Із них 98 слів використано для семантичного аналізу та 27 граматичних форм для аналізу структурних особливостей.

Наукова новизна курсової роботи полягає в тому, що в українському мовознавстві проблематика діалектів японської мови досліджувалася поверхнево. У нашому дослідженні ми здійснили спробу детального вивчення японських регіональних діалектів, зокрема на рівні структурно-семантичного аспекту.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у вивченні японської діалектології; у практичній діалектології як допоміжний засіб для навчальних цілей.

Методи дослідження визначаються спефицікою мети і завдань роботи, які зумовлюють застосування комплексної методики аналізу регіональних діалектів. Відповідно у роботі використано такі методи як: порівняльний аналіз, структурно-семантичний аналіз, метод суцільної вибірки.

Порівняльний аналіз: в роботі здійснено порівняльний аналіз граматичних та семантичних особливостей стандартної японської мови та її регіональних діалектів.

Структурно-семантичний аналіз: дозволив висвітлити семантичні особливості та структурні відмінності діалектів японської мови.

Метод суцільної вибірки: застосування даного методу дозволило опрацювати досліджувані джерела та здійснити відбір лексичних одиниць (діалектизмів), які і слугували матеріальною базою нашого дослідження.

Структура курсової роботи зумовлена метою, завданнями та обраними методами. Робота складається зі вступу, двох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел. Перший розділ присвячено теоретичним засадам дослідження регіональних діалектів, класифікації діалектної лексики, визначенню історичних факторів виникнення діалектів в Японії. У другому розділі відповідно до мети роботи проводиться аналіз структурних та семантичних особливостей регіональних діалектів сучасної японської мови.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ У СВІТОВІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Поняття регіонального діалекту

Діалект – різновид певної мови, що разом із літературним становить національну мову; засіб спілкування між представниками однієї територіальної чи соціальної групи. Відповідно розрізняють територіальні і соціальні. Перші характеризуються наявністю власних фонетичних, граматичних, словотвірних, семантичних та лексичних систем. Територіальні характеризується за спільними або відмінними рисами на всіх мовних рівнях. Диференціюються на наріччя, говори та говірки (Железняк, Масенко, 2007).

Вивченням місцевих різновидів мови, її територіальних діалектів і говірок, займається спеціальна галузь мовознавства — діалектологія (від гр. διαλεκτος — розмова, говір і λογος; — слово, вчення). Розрізняють діалектологію описову (статичну, синхронну) та історичну (діахронну).

У діалектології поряд з поняттям місцевого діалекту існує й поняття діалектна мова, під яким розуміють усі місцеві, територіальні різновиди певної мови, включаючи й перехідні говірки й говори. Вона виступає як безписемна, усна, стилістично нейтральна форма мови в будь-якому населеному пункті на всій території поширення цієї мови.

Розрізняють діалектологію описову (статичну, синхронну) та історичну (діахронну). Описова, чи синхронна, діалектологія займається вивченням місцевих діалектів певної мови в якомусь одному хронологічному зрізі сучасного дослідникові періоду, хоч можливе також діалектологічне дослідження описового характеру більш давнього часу (наприклад, опис певного діалекту за даними якоїсь писемної пам’ятки чи групи пам'яток, що стосуються одного й того самого періоду з цієї ж території). Історична ж, чи діахронна, діалектологія вивчає розвиток діалектної мови і місцевих діалектів. Вона тісно переплітається з історією мови, зокрема з історичною

граматикою, входячи до її складу як невід'ємна складова частина (Бевзенко, 1980, сс. 3-4).

Діалект японською 方言 (hougen) та розшифровується як спосіб (方) мовлення (言). Коли йде мова про певні регіональні діалекти, то до назви регіону додають 弁 (ben). Наприклад: かんさいべん (Kansai ben). Японська мова, яку можна побачити в підручниках та почути на уроках японської мови називається 標準語 (hyōjungo) або 共通語 (kyōtsūgo) (Tanuki, 2021).

1.2. Історичні корені регіональних діалектів

Японські діалектизми розвивалися під впливом різноманітних факторів. Невідомо, коли вперше з’явилися діалекти. Однак Манйошю, найдавніша існуюча збірка японської поезії, яка була створена в період Нара 1200 років тому, містить старі народні пісні регіону Канто, в якій використовуються діалект Тогоку (金田一, 2014, ペ. 21). Різноманітність японських діалектів помітно розвинулась у японську епоху раннього Нового часу (період Едо), оскільки багато феодалів обмежували пересування людей до інших володінь (和之, 正人, 1999). Наприкінці 19 століття уряд сприяв встановленню та поширенню 標準語 (hyōjungo) або стандартної мови. Це відповідало подіям в інших індустріальних країнах світу, а також було продовженням давньої політики об’єднання японської мови генбун-ітчі, яка тривала з 1868 по 1912 роки (Ray, 2017). Регіональні мови та діалекти були зневажені та придушені, і тому місцеві жителі мали почуття неповноцінності щодо своїх мов. Викладання велося стандартною японською мовою, і деякі вчителі карали за використання нестандартних мов, особливо в регіонах Окінава та Тохоку (和之, 正人, 1999). Однак після Другої світової війни, здебільшого через колективне бажання забути погляди минулих часів (слово hyōjun-go звучало різко й офіційно та мало наслідки того, що було названо «хрестовим походом проти діалекту»), був введений м’якший термін 共通語 «kyōtsū-go» – загальнояпонська (Ray, 2017). На сьогоднішній день стандартна

японська мова переповнює всю країну, витісняючи традиційні регіональні варіанти. Це стає наслідком впливу освіти, телебачення, зростання транспортних зв'язків та міської концентрації. Ці фактори сприяють рівномірному розповсюдженню стандартизованої мови та поступовому відступанню від традиційних лінгвістичних відмінностей різних регіонів. Регіональні діалекти все ще залишаються важливими символами місцевої ідентичності. Замість того, щоб бути витіснутими, вони стають об'єктом ностальгії для багатьох. Цей процес призводить до того, що носії діалектів поступово відчувають більшу гордість за свій унікальний спосіб спілкування, подолуючи почуття неповноцінності (和之, 正人, 1999).

Розглянемо історію безспосередньо виникнення діалектів в японських регіонах. Історія діалектів у Японії все ще досліджується, але є дві основні теорії, які були запропоновані щодо того, чому відбуваються такі великі зміни в мовному розвитку. Перша теорія полягає в тому, що в минулі часи не було ні літаків, ні швидкісних поїздів, як ми їх знаємо сьогодні, тому не було можливості негайно передати мову, народжену в столиці, до провінцій (柳田, 2010). Нові слова в колишніх столицях, таких як Нара та Кіото, поступово поширювалися сусідніми районами до ширшої нації. Ці послідовні хвилі створили регіональні мовні відмінності, або діалекти (Kobayashi, 2020). Тому вважається, що коли останні слова, народжені в столиці, були передані в провінцію, інші способи висловлювання могли вже існувати. Іншими словами, кажуть, що чим далі відстань, тим більшою стає різниця між провінційною мовою та стандартною мовою. Друга теорія полягає в тому, що мова могла розвинутися незалежно в регіоні. У минулому засоби пересування були не такими зручними, як сьогодні, тому люди не могли подорожувати дуже далеко. Як наслідок, люди, які живуть у регіоні, мали тенденцію більше взаємодіяти з тим самим або сусідніми регіонами та ставали все більш замкнутими. Кажуть, що вони, можливо, розвинули власну культуру та мову в такому закритому регіоні. Були також названі інші причини, як, наприклад, той факт, що люди в одному регіоні намагалися відокремитися від людей в інших країнах, створивши власну мову (柳田, 2010). Хідехо Кіндаічі вважає що діалекти створилися через складність японського рельєфу.

Японія має багато гір і річок. Мова передається людьми, але якщо між ними є великі гори чи річки, люди не можуть пройти через них, що ускладнює спілкування. У результаті між регіонами, розділеними великими горами чи річками, існують відмінності в мові. Гори, що височіють на кордоні між префектурами Наґано та Ґіфу, і великі річки, що протікають через префектуру Шідзуока, стали перешкодою для транспорту та стали лінією розмежування між діалектами (金田一, 2014, ぺ. 21).

1.3. Класифікація японських діалектів

Діалекти (方言, hōgen) японської мови поділяються на дві основні групи: східну (включаючи сучасну столицю Токіо) і західну (включаючи стару столицю Кіото). Мови рюкюань префектури Окінава та південних островів префектури Каґошіма утворюють окрему гілку японської сім'ї і не є японськими діалектами, хоча іноді їх так називають (柳田, 2010). Провідні японські лінгвісти протягом багатьох років створювали різні методи класифікації:

1. Місао Тодзьо стверджував, що існує три групи – східна, західна та Кюшю.

2. Міцуо Окумура також засновував свій аналіз на розділенні сходу та заходу. Він класифікував діалекти Кюшю як підклас західної японської мови.

3. Ці теорії в основному базуються на граматичних відмінностях між сходом і заходом, але Харухіко Кіндаїчі (1995) класифікував материкову японську мову на три концентричні групи: внутрішню (Кансай, Шікоку тощо), середню (Західний Канто, Чюбу, Чюґоку тощо) і зовнішню (Східний Канто, Тохоку, Ізумо, Кюшю, Хачіджо тощо) на основі систем наголосу, фонем і відмінювання (Ray, 2017).

За спостереженням Хіраями, японські діалекти можна класифікувати наступним чином:

1. Материкові діалекти

1.1 Східні діалекти: діалекти Хоккайдо, Тохоку, Канто, Етіго, Токай-Тозан та Ізу.

1.2 Західні діалекти: діалекти Хокуріку, Кінкі, Сікоку, Чугоку та Умпаку.

1.3 Діалекти Кюсю: діалекти східного Кюсю, західного та південного

Кюсю.

1.4 Діалекти Хачідзьо: діалекти Хачідзьо, Кодзіма та Аогасіма.

2. Діалекти Рюкю

2.1 Діалекти Амамі-Окінава: діалекти Амамі та Окінава.

2.2 Діалекти Сакісіма: діалекти Міяко, Яеяма та Йонакуні (Shuichi, Kimihito, 1993, с. 639).

Окремо розглянемо особливості деяких діалектів сходу та заходу Японії.

СХІДНІ ЯПОНСЬКІ ДІАЛЕКТИ:

Діалекти Тохоку. Регіон Тохоку складається з шести префектур: Аоморі, Івате, Міяґі, Акіта, Ямаґата і префектура Фукушіма. Як правило, вони мають унікальний акцент, який є дуже характерним і впізнаваним. Навіть носіям японської мови іноді важко зрозуміти, що вони говорять, оскільки вони дуже відрізняються від стандартної японської мови (池田, 2018). Діалект Тохоку часто асоціюється з сільською місцевістю та сільською Японією; іноді аніме-персонажі використовують діалект Тохоку, особливо якщо творці хочуть вказати, що вони не з великого міста (Tanuki, 2021).

Діалекти Канто. Регіон Канто охоплює 7 префектур, включаючи Токіо. Порівняно з іншими регіонами, у їхній розмовній мові немає сильного акценту, який схожий на те, що вважається стандартною японською мовою, яку викладають у загальних японських підручниках (池田, 2018).

Сендай-бен. Сендай-бен (仙台弁/Sendaiben) є частиною діалектної групи Тохоку-бен (東北弁/Tohokuben), якою розмовляють у регіоні Тохоку. Сендай — столиця префектури Міяґі. Сендай-бен є найближчим з усіх діалектів групи Тохоку бен до стандартної форми японської мови.

Хоккайдо-бен. Незважаючи на віддаленість від головного острова, кажуть, що немає такої великої різниці між діалектом Хоккайдо та стандартною японською мовою. Після реставрації Мейдзі люди з регіонів Тохоку та Хокуріку мігрували до Хоккайдо та створили унікальний змішаний діалект. Таким чином, Хоккайдо-бен

(北海道弁/Hokkaidō) — це суміш різних сортів із набором відмінних характеристик (Karavasilis, 2023).

Ці території включають префектури в південній та східній частині:

Діалекти Чюбу. Регіон Чюбу складається з дев'яти префектур, які охоплюють центральну частину головного острова Японії. Оскільки він охоплює велику територію від узбережжя Тихого океану до іншого берега Японського моря, діалекти, якими там розмовляють, залежать від регіону. Оскільки регіон Чюбу є територією, де ми бачимо зміну східного діалекту на західний, префектури в ньому розділені; однак точна межа між східним і західним діалектами досить розмита (井上, 吉岡, 2004).

Наґоя бен. Наґоя має свій власний унікальний діалект, який є поєднанням елементів східних і західних японських мов. Це пояснюється географічним положенням міста, розташованого у центральній частині префектури Айчі. Хоча акцент настільки близький до стандартного токійського акценту, що деякі можуть навіть сплутати їх, місцевих жителів, що розмовляють Наґоя-бен, часто порівнюють з кішками (Karavasilis, 2023). Наґоя є столицею префектури Айчі, і саме тут Наґоя-бен є найпоширенішим серед місцевого населення. Центральне розташування префектури Айчі надає його діалектам особливості, які відзначають як східну, так і західну японську мову (Ray, 2017).

ЗАХІДНІ ЯПОНСЬКІ ДІАЛЕКТИ:

Кансайські діалекти. Діалекти Кансай є, мабуть, найвідомішими японськими діалектами. Нею розмовляють у регіоні Кансай, західній частині головного острова Японії, включаючи Осаку та Кіото. Вони мають унікальний акцент, який дуже відрізняється від стандартного японського (Tanuki, 2021).

Осака-бен. Діалект Осаки (大阪弁 - Осака-бен), який відомий як частина Кансайських діалектів, є розмовною формою, що вживається у регіоні Кансай. У цій місцевості майже всі використовують цей діалект у повсякденному спілкуванні. Осака-бен відзначається своєю мелодійністю та трохи жорсткішою формою порівняно зі стандартною японською мовою. Осака-бен часто використовується в аніме.

Кіото-бен. Кіото-бен (京都弁 - Kyōtoben), традиційний діалект Кіото, частина діалектів Кансай. Відомий своєю лагідністю та ввічливістю, Кіото-бен відображає культурні зв'язки з гейшами, що іноді надають йому жіночного та елегантного відтінку. Цей діалект був використовуваний як стандартна форма мови до епохи Реставрації Мейдзі. Саме тому багато місцевих жителів, що мають Кіото-бен, пишаються своїм характерним акцентом (Karavasilis, 2023).

Відмінності між Осака Бен та Кіото Бен. Хоча діалект Кансай включає Кіото та Осаку, ці два міста можуть мати відмінності у своїх діалектах. Акцент Кіото вважається стильним через традиції, пов’язані з містом. Люди Кіото також мають тенденцію говорити повільніше, тоді як жителі Осаки говорять голосніше та швидше (Tanuki, 2021). Іноді Кіото-бен та Осаку-бен разом називають діалектами Каміґата (上方言葉/kamigata kotoba, 上方語/kamigatago) (Ray, 2017).

Хірошіма-бен. У віддаленому 1974 році вийшов фільм під назвою "Якудза", в якому використовувався місцевий діалект регіону Чюгоку. Після виходу цього фільму місцевий діалект став асоціюватися з японською мафією. Частково завдяки цьому фільму діалект Хірошіми став одним із найбільш відомих японських діалектів (Karavasilis, 2023).

ДІАЛЕКТИ КЮШЮ

У Кюшю є три унікальні діалекти: сацуґу/каґошіма, хоніті та хітіку. Кожна з них включає власні піддіалекти. **Сацуґу/Каґошіма:** Південний Кюшю, переважно провінція Каґошіма. **Хонічі:** Східний Кюшю, включаючи більшу частину префектури Оіта. **Хічіку:** Західний Кюшю, включаючи Фукуоку (Хаката-бен) і Наґасакі (Наґасакі-бен) (Elaina, 2019).

Фукуока-бен/Хаката-бен. Ці два японські діалекти схожі і відносяться до діалекту префектури Фукуока. Фукуока розташована в Кюшю, і їх діалект може бути дещо схожий на Кумамото-бен. Однак ключовою відмінністю є те, що Фукуока-бен використовує акцентуацію, як стандартна японська мова.

Кумамото-бен. Кумамото знаходиться на острові Кюшю в південній частині Японії (Tanuki, 2021). Відноситься до діалекту Хічіку.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У розділі першому ми розглянули історичні корені регіональних діалектів. Розвиток японських діалектів спричинений наслідком складного рельєфу, люди не могли пройти через великі гори чи річки, та їм було важко комунікувати. Різноманітність японських діалектів помітно розвинулась у японську епоху раннього Нового часу (період Едо), оскільки багато феодалів обмежували пересування людей до інших володінь.

Є дві основні теорії, які були запропоновані щодо того, чому відбуваються такі великі зміни в мовному розвитку. Перша теорія полягає в тому, що в минулі часи не було ні літаків, ні швидкісних поїздів, як ми їх знаємо сьогодні, тому не було можливості негайно передати мову, народжену в столиці, до провінцій. Друга теорія полягає в тому, що мова могла розвинутися незалежно в регіоні. У минулому засоби пересування були не такими зручними, як сьогодні, тому люди не могли подорожувати дуже далеко. Як наслідок, люди, які живуть у регіоні, мали тенденцію більше взаємодіяти з тим самим або сусідніми регіонами.

Ми розглянули класифікації японських діалектів від різних вчених.

1. Місао Тодзьо стверджував, що існує три групи – східна, західна та Кюшю.

2. Міцуо Окумура розділив діалекти на схід та захід. Він класифікував діалекти Кюшю як підклас західної японської мови.

3. Харухіко Кіндаїчі класифікував материкову японську мову на три концентричні групи: внутрішню (Кансай, Шікоку тощо), середню (Західний канто, Чюбу, Чюґоку тощо) і зовнішню (Східний Канто, Тохоку, Ізумо, Кюшю, Хачіджо тощо) на основі систем наголосу, фонем і відмінювання.

За спостереженням Хіраями, японські діалекти розподілені на материкові(східні, західні, Кюшю та Хачіджо) та Рюкю(Амамі-Окінава, Сакішіма).

Також ми проаналізували особливість кожного діалекту.

РОЗДІЛ 2
СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЯПОНСЬКИХ РЕГІОНАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ

2.1. Семантичний аналіз

Розглянемо значення деяких слів різних регіонів:

Хоккайдо:

いいんでないかい (いいんじゃない) – чи не добре?

Префектура Аоморі:

あずましー (気持ちがよい) – гарне самопочуття

じょっぱり (がんこ者) – вперта людина.

Префектура Івате:

おぼっこ (赤ちゃん) – дитина.

ごんぼほる (こどもがだだをこねる) – дитина капризує, влаштовує істерики.

Префектура Міяґі:

えずい (しっくりこない) – не пасує. (Наприклад: не пасує одяг)

Префектура Акіта:

がっこ (つけもの) – мариновані овочі.

へば (それでは) – отже, значить.

Префектура Ямаґата:

もっけだ (気の毒だ) – шкода, відчувати жаль за когось.

やばつい (ぬれて気持ちが悪い) – почувати себе некомфортно від відчуття мокрого.

(Наприклад: мокре взуття)

Префектура Фукушіма:

うるかす (みずにひたしてふやかす) – замочити у воді для розм’якшення.

Префектура Ібаракі:

あおなじみ (青あざ) – синяк.

しみじみ (しっかり・ちゃんと) – щільно, надійно; належним чином.

Префектура Точіґі:

あったらもん (大切なもの) – важливі речі.

はそんする (修理する) – ремонтувати.

Префектура Ґумма:

あんじゃねー (心配ない) – не хвилюватися.

おこんじょ (いじわる) – жорстокий, злий.

Префектура Сайтама:

うら (後ろ) – позаду, назад.

かったるい (つかれた・やる気が出ない) – втомлений; відчуваю, що не хочу нічого робити, бути демотивованим.

Префектура Чіба:

おっぺす (おす) – натиснути.

かたす (かたづける) – прибирати.

Префектура Канаґава:

せんひき (定規) – лінійка.

よこはいり (わりこみ) – втручатися. (Наприклад: втручатися в чергу)

Префектура Ніїґата:

おしずかに (ごゆっくり) – не поспішаючи.

じょんのび (気持ちがよい) – гарне самопочуття.

Префектура Тояма:

きときと (新鮮な) – свіжий.

Префектура Ішікава:

うまそな (元気そうな) – виглядати здоровим, виглядати добре.

Префектура Фукуй:

じゃみじゃみ (砂あらしのようになったテレビの画面) – білий шум в телевізорі.

Префектура Наґано:

いかず (いこう) – пішли.

ずくなし (やる気・元気のない人) – мотивація; людина без енергії.

Префектура Ґіфу:

けった (自転車) – велосипед.

だちかん (だめだ) – заборона, не можна.

Префектура Шідзуока:

ひどろしー (まぶしい) – яскравий. (Наприклад: щось настільки яскраве, що важко відкрити очі)

みるい (若い・未熟な) – молодий; незрілий.

Префектура Айчі:

とろくさい (ばかばかしい) – смішно, безглуздо.

やっとかめ (久しぶり) – давно не бачились.

Префектура Міє:

つんどる (混んでいる) – переповнений людьми.

Префектура Шіґа:

うみ (琵琶湖) – озеро Біва.

おせんどさん (ごくろうさま) – дякую за вашу важку роботу!

Префектура Кіото:

はんなり (上品ではなやかなようす) – елегантний і шикарний зовнішній вигляд.

ほっこり (くつろいだようす) – виглядати розслабленим.

Префектура Осака:

ぎょーさん (たくさん) – багато.

ちゃう (ちがう) – відрізнятися.

Префектура Хьоґо:

ぴりぴりする (少し雨が降る) – йде невеликий дощ.

せんどぶり (久しぶり) – давно не бачились.

Префектура Нара:

がしんたれ (けち) – скупий.

もむない (おいしくない) – несмачно.

Префектура Вакаяма:

あかい (明るい) – яскравий.

Префектура Тоттоpі:

がいな (大きな) – великий.

きょーてー (おそろしい) – страшний, лякаючий.

Префектура Шімане:

そげそげ (そうそう) – так.

まめ (元気) – здоровий.

Префектура Окаяма:

おえん (だめだ) – заборонено.

やっちもねー (くだらない) – безглуздий, незначний.

Префектура Хіpошіма:

じゃけー (だから) – через це, через цю причину.

Префектура Ямаґучі:

おいでませ (いらっしゃい) – ласкаво просимо.

Префектура Токушіма:

うちんく (私の家) – мій дім.

えっとぶり (久しぶり) – давно не бачились.

Префектура Каґава:

おきる (満腹になる) – бути ситим.

まんでがん (全部) – все.

Префектура Ехіме:

むつこい (味がこい) – сильний смак.

Префектура Кочі:

のーがわるい (具合が悪い) – поганий стан.

へんしも (すぐに) – негайно, одразу.

Префектура Фукуока:

がまだす (精を出す) – старанно працювати.

すいとー (好きだ) – любити.

Префектура Саґа:

そいぎー(それじゃ・それで) – тоді; тому, таким чином.

おらす (いらっしゃる) – йти, прийти або бути в дуже шановній формі(敬語)

Префектура Наґасакі:

せからしか (うるさい) – шумно, дратує.

ばってん (けれども) – проте.

Префектура Кумамото:

あとぜき (出口りした後の戸を閉める) – закрити двері після того як вийдеш.

どぎゃん (どのように) – як.

Префектура Ойта:

いっすんずり (少しずつ前に進むこと) – рухатися потроху вперед.

しんけん (一生けんめい) – працьовито, старанно.

Префектура Міядзакі:

てげてげ (ほどほどに) – помірно.

てにゃわん (手におえない) – не можу з цим впоратися.

Префектура Каґошіма:

ぼっけもん (大物) – великий.

あがく – в Ніїґата та Фукуї вживається в значенні 騒ぐ - «шуміти», 暴れる - «здичавіти».「子供らがあがいて弱った（子供たちが騒いで困ったよ）」(діти шуміли, тому я був у біді).

あずかる – в Аоморі, Акіта, Ніїґата та інших регіонах воно використовується в значенні «утримувати» або «піклуватися». Коли хтось каже「友達が旅行に行くあいだ、ペットの犬をあずかる」(Я збираюся подбати про собаку мого друга, поки він їде в подорож), він не може просто залишити її вдома. Їх потрібно годувати і виводити на прогулянки. Іншими словами містить нюанс «тримати під рукою і берегти». Те саме стосується догляду за дитиною.

あたる – в регіоні Хокуріку використовується в значенні もらう «отримати».「給料あたる(給料がもえる）」(Отримати зарплатню)

あて – у Кансаї має значення 酒の肴 «закуска для саке».「塩辛をあてに酒を飲む」(Пити саке з закускою солених риб).

あまる – у Шікоку, Чюґоку та інших регіонах означає 落雷する «удар блискавки».「落雷があまった」(Блискавка ударила)

いきなり – у південному регіоні Тохоку зосередженому навколо Міяґі має значення とても «дуже».「いきなりおいしい」(Дуже смачно)

いける – у Ґуммі та Сайтамі використовується у значенні (物を)土に埋める «закопати (щось) у землю».「金魚が死んだのでいけた」(Золотої рибки не стало, тому закопали)

いしょう – використовується для позначення 衣服 «одягу» у широких регіонах, включаючі Тохоку, Чюбу та Кюшю. У звичайній мові це часто відноситься до одягу

для гламурних випадків, наприклад, «весільний костюм», «сценічний костюм», але в діалектах воно зазвичай використовується для загального значення «одяг» (篠崎, 2017, ぺ. 21).

いたい – у Каґаві, Кочі, Каґошімі та інших регіонах використовується в значенні 熱い «гаряче». 「いたいお茶 (熱いお茶)」(гарячий чай)

いたましい – широко використовується в Хоккайдо і Тохоку в значенні 惜しい «прикро», もったいない «занадто добре, щоб втрачати».

いやらしい – у префектурі Саґа використовується в значенні かわいい - «милий». 「あの赤ちゃんやらしかねー(あの赤ちゃんかわいいね)」- ця дитина мила.

いよいよ – у Каґаві та Ехіме вживається як вираз, коли ви здивовані тим, що говорить інша особа, і відповідаєте, кажучи ほんとに！«Правда!».

うら – у Сайтамі, Точігі та інших великих районах регіону Канто воно використовується в значенні うしろ «позаду». 「車のうらに乗る (車の後部座席に乗る)」- їздити на задньому сидінні машини.

えらい – воно також використовується в регіоні Чюбу та на багатьох територіях західної Японії, за винятком Кюшю, у значенні 骨が折れる «ламати кістки» або 疲れる «втомлюватися».

おおきい – у регіоні Кансай у формі 「おなかがおおきおくなる」 означає 満腹になる «бути насиченим їжею».

おかしい – у Кюшю та інших регіонах воно використовується в значенні 恥ずかしい «збентежений», наприклад, 「みんなの前に立つのおかしか」«чи соромно стояти перед усіма».

おきる – у Токушімі, Каґаві та інших регіонах воно також використовується в значенні 満腹になる «бути ситим». Люди запитують 「お昼ご飯どうする？」«Що

ви будете робити в обід?»「おなかのおきるのがいいなあ」Ця відповідь може бути незрозуміла та викликати такі реакції як «Що! Твій шлунок спить?», бо おきる має загальне значення «прокинутись», але насправді це означає «добре мати їжу, яка змусить тебе почуватися ситим». Існує також теорія, згідно з якою おきる використовується як «ситість», тому що шлунок і кишечник, які були в стані спокою, починають активно перетравлювати їжу.

おさがり – у Кіото це означає «йде дощ». 「きょうもおさがりどすなー」«сьогодні також йде дощ».

おどろく – у північному регіоні Тохоку воно використовується в значенні «прокинутися». У «Повісті про Ґендзі» сказано 「物に襲はるる心ちしておどろき給へれば、灯も消えにけり (もののけに襲われた気がして、目覚められたところ、灯火も消えていた）」(Я відчув, що на мене напав мононоке, і коли я прокинувся, світло також було вимкнене).

おひめさま – у Кумамото це означає ものもらい «ячмінь (в оці)». По всій країні існують різні унікальні діалекти для ячменю. Деякі назви засновані на ідеї, що промовлення назви хвороби призведе до того, що ви заразитеся нею, тому японці використовували інші слова, щоб уникнути ячменю.

おもいで – в Фукуї це означає «楽しい» весело або «愉快な» приємний. Наприклад, 「修学旅行に行って、おもいでやった (修学旅行に行って、楽しかった)」- Я поїхав на шкільну екскурсію, було весело. Крім того, коли розслабляешся в онсені чи робиш щось приємне, можна вимовити це слово, яке в цьому сенсі має значення 「気持ちいい」- почуваю себе добре.

かく – використовується у Шікоку та деяких регіонах Чюґоку, воно використовується в значенні 「持ち上げて運ぶ」- підіймати та нести. Однак його використовують, коли щось перевозять разом декілька людей, а не одна.

2.2. Структурний аналіз

Розглянемо структурний аспект деяких діалектів:

Хакатський діалект

1) だ та じゃ перетворюються на や

犬だ - 犬や – Це собака.

2) В заперечному реченні ない стає ん

たべない - たべん – Я не їв.

3) Прикметники з い в хакатському діалекті заміняють на か

遅い - 遅か - піздно

4) Кінцева частка よ стає ばい

言ったよ - 言ったばい – я сказав це.

Осакський діалект:

Особливістю цього діалекту є те, що люди часто пропускають частки.

5) Кінцева частка ね стає な

寒いね - 寒いな – холодно.

6) Щоб заперечити замість ない використовують へん

飲まない - 飲まへん – я не п’ю

7) から стає さかい

暇だから - 暇やさかい – тому що мені нудно.

8) Кінцева частка よ перетворюється на で або わ

良かったよ - 良かったで – добре

たべたよ - 食べたわ – я поїв

Діалект Хірошіми:

9) だ змінюється на じゃ

犬だ - 犬じゃ – собака.

10) Заперечна частка з ない стає ん, що є схожим до Хакатського діалекту.

たべない - たべん – не їв.

11) Прохання щось не робити з でください перетворюється на んさんな

飲まないでください - 飲みんさんな – не пий будь ласка.

12) てあげる перетворюється на ちゃる, であげる на じゃる

教えてあげる - 教えちゃる – я тобі поясню.

選んであげる - 選んじゃる – я тобі оберу.

Діалект Кіото:

13) Кінцева частка よ перетворюється на え

行きますよ - 行きますえ – пішли

14) です стає どす, а でして перетворюється на どした

そうです - そうどす – так

どうでした - どうどした – як все пройшло?

15) Кінцева частка ね стає な

暑いですね - あついですな – спекотно.

16) ありません змінюється на おへん

地図はありません - 地図はおへん – в мене немає мапи.

Діалект Нагої:

17) Частка в кінці речення よ перетворюється на に

おいしいよ - おいしいに – смачно.

18) Заперечна форма ない заміняється на せん

のまない - のません – не п’ю.

19) てください перетворюється на てちょう

書いてください - 書いてちょう – пишіть будь ласка.

20)くなる стає なる

大きくなる - 大きなる – стає великим.

Діалект Сендай:

21) Частка を стає ば

雑誌を買った - 雑誌ば買った – купив журнал.

22) Частки に та へ стають さ

東京へ行く - 東京さ行く – їду в Токіо.

23) だろう та でしょう перетворюються на べ

寒いだろう - 寒いべ – має бути холодно.

Діалект Хоккайдо:

24)よね？ та でしょう？ стають っしょ

行くよね - 行くっしょ – йду.

25) Також よね？ та でしょう？ Можуть стати しょや

言ったよね - 言ったしょや – я сказав.

26) На думку Каравасіліса (2023) потенційна форма відрізняється в діалекті Хоккайдо відрізняється від звичайної. Тут ми використовуємо перший ряд (a) та додаємо його до れる (Karavasilis, 2023).

行ける - 行かれる – можу йти.

27) だろう та でしょう стають べ як в діалекті Сендай.

寒いだろう - 寒いべ – має бути холодно.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У розділі другому ми дослідили структурно-семантичні значення діалектів. В деяких діалектизмах було проведено причинно-наслідковий аналіз використання слів в певних регіонах

Отже нами було з’ясовано, що по всій країні існують різні унікальні діалектні одиниці щодо позначення ячменю. Деякі назви засновані на ідеї, що промовлення назви хвороби призведе до того, що ви заразитеся нею, тому люди використовували інші слова, щоб уникнути ячменю. Наприклад: おひめさま – у Кумамото означає ものもらい «ячмінь (в оці)».

Також ми провели структурний аналіз деяких діалектів, а саме: Хакати, Осаки, Хірошіми, Кіото, Нагої, Сендаю та Хоккайдо.

ВИСНОВКИ

У розділі першому, детально оглянувши всі матеріали, ми проаналізували поняття японського діалектизму, їх класифікацію запропонованими різними вченими: Місао Тоджо стверджував, що існує три групи – східна, західна та Кюшю, Міцуо Окумура також засновував свій аналіз на розділенні сходу та заходу. Він класифікував діалекти Кюшю як підклас західної японської мови. Харухіко Кіндаїчі класифікував материкову японську мову на три концентричні групи: внутрішню (Кансай, Шікоку тощо), середню (Західний канто, Чюбу, Чюгоку тощо) і зовнішню (Східний Канто, Тохоку, Ізумо, Кюшю, Хачіджо тощо) на основі систем наголосу, фонем і відмінювання. За спостереженнями Хіраями, японські діалекти можна класифікувати на материкові діалекти та діалекти Рюкю.

Ми розглянули історичні причини впливу на трансформацію японської мови по регіонах. Розвиток японських діалектів стали наслідком складного рельєфу Японії, люди не могли пройти через великі гори чи річки, та їм було важко комунікувати Різноманітність японських діалектів помітно розвинулась у японську епоху раннього Нового часу (період Едо), оскільки багато феодалів обмежували пересування людей до інших володінь.

Є дві основні теорії, які були запропоновані щодо того, чому відбуваються такі великі зміни в мовному розвитку. Перша теорія полягає в тому, що в минулі часи не було ні літаків, ні швидкісних поїздів, як ми їх знаємо сьогодні, тому не було можливості негайно передати мову, народжену в столиці, до провінцій. Друга теорія полягає в тому, що мова могла розвинутися незалежно в регіоні. У минулому засоби пересування були не такими зручними, як сьогодні, тому люди не могли подорожувати дуже далеко. Як наслідок, люди, які живуть у регіоні, мали тенденцію більше взаємодіяти з тим самим або сусідніми регіонами.

У Розділі другому було проведено структурно-семантичний аналіз слів. . В деяких діалектизмах було проведено причинно-наслідковий аналіз використання слів в певних регіонах. Наприклад, діалектизм おひめさま – у Кумамото означає ものもらい «ячмінь (в оці)». Деякі назви засновані на ідеї, що промовлення назви

хвороби призведе до ймовірності зараження нею, тому люди використовували інші слова, щоб уникнути ячменю.

概要

この作品では日本の地方方言についての研究が行われる。具体的には、構造的および意味論的な側面が対象だ。この研究の目的は、日本の方言の構造的および意味論的側面を明らかにすることだ。研究の性質は、地域の言語的特徴を深く掘り下げることであり、これにより一般的な文化だけでなく地域的な文脈でもより広く理解することができる。また、この論文の目的は、日本の方言の構造的および意味論的側面を明らかにすることだ。日本における方言の発生と発展の歴史的な原因を検討し、方言の分類およびその構造的および意味論的側面を明らかにする。その結果、特定の方言の微妙なニュアンスが調査され、それらをウクライナ語に翻訳する。

キーワード：構造と意味、方言、歴史、翻訳。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бевзенко, С.П. (1980). *Українська діалектологія.* Київ: Вища школа.

池田, 書店. (2018). *ちょっと使ってみたくなる!ニッポンの方言。* 東京. 有限会社.

井上, 史雄., 吉岡, 泰夫. (2004). *中部の方言：調べてみよう暮らしのことば。* 東京. ゆまに書房.

和之, 佐藤., 正人, 米田. (1999). *どうなる日本のことば。*東京. 大修館書店.

金田一, 秀穂. (2014). *金田一秀穂先生と日本語を学ぼう 5:古語・新語・方言・流行言。* 東京: 株式会社岩崎商店.

篠崎, 晃一. (2017). *東京のきつねが大阪でたぬきにばける: 誤解されやすい方言小辞典。*東京: 株式会社 三省堂.

柳田, 征司. (2010). *日本語の歴史:1 方言の東西対立。*東京: 武蔵野書院.

Железняк М.Г., Масенко Л.Т. (2007). Енциклопедія Сучасної України. Відновлено з https://esu.com.ua/article-24450

Elaina R. (2019). The Ultimate Guide to Major Japanese Dialects. Retrieved from https://takelessons.com/blog/201709the-ultimate-guide-to-major-japanese-dialects

Karavasilis T. (2023). 7 Major Japanese Dialects You Should Know to Seem More Local. Retrieved from https://www.fluentu.com/blog/japanese/different-japanese-dialects/

Kobayashi T. (2020). Linguistic Treasures: The Value of Dialects. Retrieved from https://www.nippon.com/en/japan-topics/g00803/linguistic-treasures-the-value-of-dialects.html#top

Ray S. (2017). Japanese Dialects and What They Mean for Doing Business in the Land of the Rising Sun. Retrieved from https://asianabsolute.co.uk/blog/2017/04/28/japanese-dialects/

Shuichi I., Kimihito T. (1993). A method of classification among Japanese dialects. Proc. 3rd European Conference on Speech Communication and Technology. Retrieved from

https://www.researchgate.net/publication/221487392_A_method_of_classification_among_Japanese_dialects

Tanuki. (2021). JAPANESE DIALECTS: ACCENTS FROM HOKKAIDO TO OKINAWA. Retrived from https://wanderingtanuki.com/japanese-dialects/